

V Armádním muzeu Žižkov byla zahájena výstava “1944 / Brány k domovu” shrnující dění v armádě i v okupovaných českých zemích

12.6.2024 - | Vojenský historický ústav Praha

Přípomínku 80 let od událostí roku 1944, které byly klíčové pro další vývoj 2. světové války - roku 1944 - připravili historici Vojenského historického ústavu Praha Tomáš Jakl a Jindřich Marek.

Výstava s názvem “1944 / Brány k domovu” byla slavnostně zahájena ve středu 12. června náměstkem ministryně obrany Danielem Blažkovcem, ředitelem Vojenského historického ústavu Praha, brigádním generálem Alešem Knížkem a autory výstavy Jindřichem Markem a Tomášem Jaklem. Vernisáže se zúčastnila řada hostů z Armády ČR, diplomatického sboru a společenského života.

„Po pěti letech okupace mnoho Čechů tajně věřilo, že by válka mohla skončit zhroucením Německa ještě do konce roku 1944, což se bohužel nestalo. Fanatismus nacistů a jejich tuhý režim, kdy jeho represivní složky dokázaly několikrát citelně zasáhnout sílící odboj v českých zemích, válku ještě o řadu měsíců prodloužil. I to je historický důkaz toho, že při boji se zlem se nesmí polevovat, nebo jednat o příměří, které dovolí zlu se pouze nadechnout. Bezpodmínečná kapitulace byla proto tehdy jasnou výzvou nacistům a jediným racionálním řešením této krvavé války. Rok 1944 byl zároveň předzvěstí poválečných problémů, které byly předzvěstí studené války s jejímiž následky se vlastně potýkáme dodnes. Mnoho válečných bylo po desítky let ideologicky překrucováno a zabaleno do balastu bolševismu. S tím byla spojena i poválečná šikana a perzekuce mnoha našich hrdinů. Jsem proto rád, že si dnes můžeme s hrdostí a ve svobodě připomínat hrdiny, kteří byli z ideologických důvodů léta opomíjeni, i když jejich zásluhy o osvobození Evropy jsou nepopíratelné. Tito lidé nám mohou být vzorem a inspirací a události, které prožili nám mohou být výstrahou před opakováním chyb minulosti,“ řekl náměstek ministryně obrany Daniel Blažkovec a poděkoval všem, kdo výstavu připravili a popřál, aby oslovila co nejvíce návštěvníků.

Výstava má tři paralelní vyprávěcí linie s vlastními podtématy. Linie, věnovaná událostem na domácím území, sleduje nasazení protektorátních českých jednotek (zejména policie a vládní vojsko) a cesty jejich příslušníků do exilové armády. Věnuje se působení čs. vojáků v partyzánských bojích v Itálii a na Balkáně. Sleduje počátek masivní letecké války nad českým územím, zpravodajské výsadky do vlasti a domácí odboj. Je zde též pojednán vývoj na Slovensku. Druhá vyprávěcí linie výstavy, věnovaná Západní frontě, představuje nasazení čs. letectva, zejména v operaci OVERLORD, a vybudování Československé samostatné obrněné brigády a jejímu nasazení ve Francii. Třetí vyprávěcí linie je věnována Východní frontě, která zahrnuje vybudování 1. čs. armádního sboru v SSSR, povstání na Slovensku, Karpatskou ofenzívu a osvobození Podkarpatské Rusi.

Tematicky i prostorově navazuje na loňskou výstavu „1943 / Československá armáda na východní frontě“, v níž dominovaly první bojové vystoupení čs. jednotky u Sokolova a osvobozování Kyjeva.

Ředitel Vojenského historického ústavu Praha, brigádní generál Aleš Knížek řekl, že zahajovaná výstava naplňuje vizi, kterou si s kolegy dali, když dokončovali rozsáhlou a odborníky dnes velmi oceňovanou rekonstrukci Armádního muzea Žižkov. „Domluvili jsme se, že po nainstalování stálých

expozic budeme dělat příležitostné výstavy. Nedávno skončila výstava 1943 / Československá armáda na východní frontě, teď otevíráme výstavu o událostech roku 1944 a příští rok bude samozřejmě výstava k roku 1945. Chci moc poděkovat kolegům Tomáši Jaklovi a Jindrovi Markovi, kteří odvedli skvělou práci a také dalším kolegům, kteří se podíleli na realizaci, Milanu Syrovému za grafiku a Jirkovi Vodenkovi za stavbu výstavy. Děkuji také firmě Film Dekor, která nám naše nápady pomohla zrealizovat, je vidět, že za sebou mají hodně práce pro film a pomohli nám to dotáhnout do krásného konce. Velký podíl na výsledném efektu má nasvícení výstavy a jsem rád, že u nás v muzeu máme světla od Etna iGuzzini, které jsou asi nejlepší co lze ve výstavnictví sehnat," řekl brigádní generál Aleš Knížek.

Unikátní předměty se sbírek Vojenského historického ústavu

Návštěvníci výstavy uvidí řadu unikátních předmětů ze sbírek Vojenského historického ústavu Praha. Mimo jiné ruční zbraně (ve vitrině o výstavbě Čs. samostatné obrněné brigády samopal STEN Mk III, ve vitrině o vládním vojsku samopal Beretta MAB 38, dále např. britskou pušku Lee Enfield v provedení pro odstřelovače, která podle výrobního čísla pochází z výzbroje Československé samostatné obrněné brigády, nebo německý šestihlavňový raketomet Nebelwerfer). Vystaveny jsou též stejnokroje našich vojáků i jejich protivníků (vládního vojáka, příslušníka čs. samostatné obrněné brigády a 1. čs. armádního sboru v SSSR, čs. pilota ve stejnokroji RAF, příslušníka policejního praporu „Čechy“, vojáků Wehrmachtu a Waffen SS apod.).

Velkou pozornost upoutají také modely vozidel Československé samostatné obrněné brigády. Návštěvník si tak udělá kompletní přehled o tom, v jakých vozidlech Čechoslováci bojovali (V roce 1938 měli celkem 502 obrněných vozidel, v září 1944 již 633.). Vystavené modely představují všechny bojově nasazení typy tanků a většinu typů obrněných vozidel československé armády na podzim 1944.

V čele výstavního prostoru je instalována dioráma, jež zobrazuje postavení brigády obléhající Dunkerque v rovinaté krajině Flander. Včetně popisu postavení nepřítele.

Důležitou součástí výstavy jsou stručné životopisy významných vojenských osobností – generálů Aloise Lišky (velitel Československé samostatné obrněné brigády), Jána Goliána (první velitel 1. čs. armády na Slovensku), Rudolfa Viesta, Jana Sergěje Ingra (hlavní velitel Československé armády), Jaroslava Vedrala-Sázavského a Vojtěcha Borise Luži, z nichž každý symbolizuje významnou etapu domácího a zahraničního vojenského odboje. Oba posledně zmínění navíc padli v boji v rozmezí několika málo dní na podzim 1944, jeden na domácí frontě a druhý v Dukelském průsmyku.

Výstava je otevřena do 2. března 2025 v prostoru dočasných výstav naproti návštěvníké recepci. Více informací o výstavě se dozvíte v tomto článku

Ředitel Vojenského historického ústavu Praha, brigádní generál Aleš Knížek ve své řeči ještě zdůraznil, že je rád, že Vojenský historický ústav pokračuje ve svém poslání i téměř 80 let po skončení 2. světové války a nabízí veřejnosti řadu aktivit, nejen v muzeích, ale i ve veřejném prostoru. „Právě končí dva velké projekty, které jsme organizovali od září loňského roku – přednášky o neznámých aspektech 2. světové války, včera byla poslední přednáška na toto téma, kdy Prokop Tomek hovořil o partyzánech. Zítra je poslední vycházka z cyklu Po stopách bojů Pražského povstání, který organizuje Tomáš Jakl. Na jeho procházky chodilo okolo padesáti lidí a na přednášky pravidelně okolo třiceti. Takže našimi aktivitami jsme oslovili stovky lidí, z čehož mám radost," řekl Aleš Knížek.

Vycházka má název „Všichni dělostřelci do Vršovic“. Nestíháte? Na tomto linku si můžete přečíst reportáže z vycházek, které se již konaly.

Dva nové cykly od září

„Od září letošního roku připravujeme přednášky, které se budou věnovat 1. světové válce, protože si letos připomínáme 110 let od jejího zahájení. Novým cyklem bude promítání filmů z našich sbírek z produkce Armádního filmového studia (AFS) a ostatních filmů, které máme. Ty budou doplněny historickým komentářem,“ nastínil ředitel Vojenského historického ústavu Aleš Knížek program na další měsíce.

Národní památník na Vítkově nově pod správou VHÚ Praha

Generál Knížek zmínil také jednu velkou novinku a sice skutečnost, že Vojenský historický ústav po dohodě s Národním muzeem právě 12. června oficiálně převzal do správy Národní památník na Vítkově. „Jsem rád, že můžeme naplňovat naše poslání. Za to patří velký dík ministryni obrany Janě Černochové a dalším lidem z bezpečnostní komunity. Začneme tam připravovat rozsáhlé změny. Začneme se věnovat především státní symbolice ČR, Československa, Zemím Koruny české. Myslím, že na konci příštího roku budete všichni příjemně překvapeni, co se dá v Národním památníku na Vítkově udělat,“ přislíbil brigádní generál Aleš Knížek.

<https://www.vhu.cz/v-armadnim-muzeu-zizkov-byla-zahajena-vystava-1944-brany-k-domovu-shrnujici-deni-v-armade-i-v-okupovanych-ceskych-zemich>